

повинно забезпечувати творчу навчальну діяльність, створювати атмосферу експериментування в умовах невизначеності й потенційної багатоваріантності, підтримувати мотивацію до творчості й позитивні емоції тих, хто навчається. Урахування внутрішніх і зовнішніх умов прояву творчих здібностей дає можливість визначати оптимальні форми й методи роботи з формування креативності студентів при викладанні іноземних мов. І від того, як викладач і студент будуть враховувати їх у своїй діяльності залежатиме рівень професіоналізму і духовності майбутнього фахівця, його можливість опанувати хоча б одну з поширених у світі мов, ефективно послуговуватися нею для обміну інформацією, встановлювати професійні контакти й досягати порозуміння в діалозі культур. Запорукою стабільного та успішного майбутнього країни є опанування глибокими знаннями у поєднанні з прагненнями молодих людей досягти висот у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. вид. спілка, 1997. – 441 с.
2. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2011. – 448 с.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
4. Куц М. О. Педагогічні технології навчання іноземних мов студентів у вищих технічних навчальних закладах. Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 «Теорія навчання». Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка / М. О. Куц. – Тернопіль, 2017. – 261 с.
5. Люта А. В. Сучасні методи вивчення іноземних мов / А. В. Люта // Держава та регіони. Сер.: Гуманітарні науки, 2012. – № 2. – С. 98-106.
6. Малінко О. Г. Сучасні підходи до вивчення іноземної мови у ВНЗ світу / О. Г. Малінко, З. А. Циганок // Сучасні концепції та тенденції навчання іноземної мови у глобальному світі. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 90-95.
7. Макар Л. М. Сутність освітнього середовища в педагогічному процесі / Л. М. Макар // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30 (83). – С. 229-236.
8. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К., 2010. – 368 с.
9. Особов І. П. Умови, що сприяють формуванню креативності студентів в навчально-освітньому середовищі / І. П. Особов // Гуманитарные научные исследования. 2011. № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://human.snauka.ru/2011/12/291> (дата звернення: 20.12.2018).
10. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А. С. К., 2004. – 192 с.
11. Рацул А. В. Креативні методи навчання іноземних мов у ВНЗ у сучасних умовах / А. В. Рацул // Наукові записки. – 2013. – Вип. 13. – С. 51-52.
12. Селевко Г. К. Традиционная педагогическая технология и ее гуманистическая модернизация / Г. К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 144 с.
13. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности / С. Д. Смирнов. – М.: Академия, 2001. – 304 с.
14. Сластёнин В. А. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Сластёнин, Л. С. Подымова. – М.: Магистр, 1997. – 308 с.
15. Софій Н. З. Інноваційні методи навчання та викладання: теоретичне підґрунтя та методика використання / Н. З. Софій. – К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2008. – 60 с.
16. Технологии обучения иностранному языку в контексте управления качеством образования: материалы научно-практического семинара г. Новосибирск, 2 ноября 2003 г. – Новосибирск: Изд-во СГУПС, 2004. – 127 с.
17. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2011. – № 4. – С. 134-138.
18. Чорняк А. Розвиток творчих здібностей студентів університетів у процесі вивчення іноземних мов (друга половина ХХ ст.) / А. Чорняк // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2016. – Вип. 30. – С. 207-216.

УДК 37.011

Олексін Юрій Петрович
Доктор педагогічних наук, професор
Національний університет водного господарства та природокористування
Якубовська Світлана Святославівна
Кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет водного господарства та природокористування
Козлюк Оксана Іванівна
Національний університет водного господарства та природокористування

СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС» ТА «ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ»

Нині наша держава відчуває велику потребу в освічених спеціалістах, які б могли використовувати сучасні способи передачі інформації, застосовувати інноваційні освітні технології та запроваджувати нові знання. Тому на сьогодні однією з актуальних проблем в освіті стоїть проблема інноваційного управління. Стаття висвітлює сутність понять «освітній процес» та «об'єкт і суб'єкт управління».

Ключові слова: управління, інновації інноваційна діяльність, інноваційні технології, освітній процес, об'єкт і суб'єкт управління.

Актуальність. Визначається головними цілями та завданнями всієї освітньої системи України, напрямами й основними способами радикальних перетворень в управлінні системою освіти, що визначені Конституцією України [7], Національною доктриною розвитку освіти України на ХХІ століття [8], Законами України «Про освіту» [5], «Про загальну середню освіту» [6], Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти [3], Державним стандартом початкової освіти [4], Декларацією прав

людини [1], Декларацією прав дитини [2], Положенням «Про порядок здійснення інноваційної діяльності» [9], Положенням «Про експериментальний навчальний заклад» тощо [10].

Огляд джерел. Вивченню проблеми впровадження інновацій в управління освітнім процесом приділяють увагу вітчизняні та зарубіжні науковці: Л.В.Богданова, Л.В.Буркова, Л.М.Ващенко, М.Вебер, Т.М.Давиденко, Л.І.Даниленко, Г.В.Єльнікова, Л.М.Калініна, Н.І.Клокар, Ю.А.Конаржевський, В.С.Лазарєв, І.Я.Лернер, І.Л.Лікарчук, О.І.Мармаза, Л.М.Машкіна, Л.Л.Момот, В.Ф.Паламарчук, М.М.Поташнік, Ф.Тейлор, Є.М.Хриков, Р.Х.Шакуров, Т.І.Шамова та інші.

М.М.Поташнік вважає, що «Управління – це цілеспрямована діяльність всіх суб'єктів, яка забезпечує становлення, стабілізацію, оптимальне функціонування й обов'язковий розвиток ЗЗСО» [12]. На думку В.С. Лазарєва «управління школою являє собою особливу діяльність, у якій її суб'єкти за допомогою планування, організації керівництва і контролю забезпечують організованість спільної діяльності учнів, педагогів, батьків, обслуговуючого персоналу і яка спрямована на досягнення освітніх цілей та цілей розвитку ЗЗСО» [12].

Ефективне функціонування будь-якої освітньої системи залежить від управління. Управління, що базується на адміністративно-командних засадах, не відповідає вимогам сьогодення і вимагає негайної перебудови. Більше того, об'єктивними науковими дослідженнями та практичною діяльністю доведено, що збереження підходів, які не відповідають сучасності в управлінні освітніми системами, є головною причиною повільних темпів їхнього реформування та адаптації до вимог сьогодення.

Метою статті є розкриття сутності понять «освітній процес» та «об'єкт і суб'єкт управління» у ЗЗСО.

Основний матеріал. Освітній процес у ЗЗСО є складним об'єктом управління, що включає взаємодію таких елементів: мета навчання, зміст предмета, методи, організація, форми та засоби і найголовніше – контроль за результатами навчання. Знання учнів є результатом системи управління освітнім процесом освітнього закладу. Освітній процес є одним із головних процесів, які складають цілісний педагогічний процес. Його називають складним процесом об'єктивної реальності, який поступається, напевно, лише процесам виховання та розвитку, складовою частиною яких він є.

Innovatione (від італ.) означає «введення новацій, нововведення». Інновації – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери. Вони є суттєвим діяльним елементом розвитку освіти взагалі, реалізації конкретних завдань у навчально-виховному процесі. Виражаються в тенденціях накопичення і видозміни ініціатив і нововведень в освітньому просторі; спричиняють певні зміни у сфері освіти.

Інноваційна діяльність в Україні передбачена Положенням «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» [9]. Інноваційне управління загальноосвітнім навчальним закладом дає змогу підтримувати конкурентоспроможність нашої освіти, зміцнювати національну безпеку держави, суспільства й особистості.

Заклад освіти, що прагне до участі в інноваційному процесі, має зважити на власний інноваційний потенціал, що визначається як сукупність різних видів ресурсів, які необхідні для здійснення інноваційної діяльності.

Інноваційна школа, на відміну від інших, плекає творчу особистість, створює умови для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, фізичного розвитку дитини, примноження культури та духовності, є школою самореалізації особистості, її життєтворчості, культурного виховання. Головні цінності такої ЗЗСО – особистість, її креативність і творчість.

Природним є те явище, що інновації – органічна складова життєзабезпечувальної діяльності закладів освіти.

До управлінських інноваційних технологій належать сучасні економічні, психологічні, діагностичні, інформаційні технології, що створюють умови для оперативного та ефективного прийняття управлінського рішення. Основну відмінність між загальною системою управління та інноваційною системою управління освіти вчені вбачають у тому, що остання полягає у встановленні та використанні всіма суб'єктами освіти в першу чергу якості: якості умов, якості процесу та якості результатів цього процесу.

У найширшому філософському розумінні «управління» – це «елементарна функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), яка забезпечує збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію програми, мети діяльності».

В.Г.Афанасьєв розуміє управління як внутрішню притаманну властивість суспільства на будь-якій стадії його розвитку і вважає, що «управління є сукупністю певних дій (операцій), які здійснюються людиною, суб'єктом управління щодо об'єкта з метою його перетворення та забезпечення його руху до заданої мети». При цьому необхідно зазначити, що суб'єктом може бути не тільки одна людина, а й група чи організація.

Важливим атрибутом управлінської діяльності є її свідомий і цілеспрямований характер. П.Друкер зазначає інтегруючий характер управлінської діяльності, приділяючи особливу увагу тій властивості управління, яка перетворює неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану і виробничу групу.

М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоурі вважають, що «управління – це процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати та досягти мети організації» [11].

Управління педагогічним колективом має дві головні мети. Перша – це організація навчального процесу, а друга – задоволення власних потреб та інтересів ЗЗСО, вчителів. Однак це визначення не висвітлює головної мети, заради якої створено систему освіти та управління нею, розвитку особистості дитини.

У тлумачному словнику сказано, що «процесом» є сукупність послідовних дій, засобів, спрямованих на досягнення певного наслідку; це хід розвитку чого небудь. Питання про Освітній процес завжди стояло в центрі уваги науковців та видатних педагогів від давнини до сучасності. Щоб розкрити сутність навчального процесу необхідно виявити його функції та мету, яка реалізується в ньому.

Навчання – це спеціально організована пізнавальна діяльність з метою прискорення індивідуального психічного розвитку і оволодіння пізнаними закономірностями навколишнього світу.

Швейцарський педагог Й.-Г.Песталоцці наполягав на тому, щоб Освітній процес будувався на основі чуттєвих сприймань, які вчитель спрямовує відповідно до поставлених педагогічних завдань. На його думку, тільки знання, що супроводжуються вміннями та навичками, дають можливість застосовувати їх на практиці. Педагог доводить, що глибокі знання можливі лише за умови, що вони систематизовані, набуті в певній послідовності.

Німецький педагог А.Дістерверг (середина XIX століття) розглядав Освітній процес як такий, що розвиває пізнавальні можливості учнів і сприяє формуванню в них самостійності та ініціативи. На його думку, здобуття учнями глибоких знань можливе лише за умови вияву їх активності у процесі навчання. Завдання вчителя – вміло спонукати учня до пізнання, допомагати йому пізнавати істину, озброївши його методами пізнання явищ, процесів, фактів.

Російський педагог К.Ушинський (XIX століття) поділяв Освітній процес на три логічні етапи: чуттєве сприймання (вплив предметів зовнішнього світу на учня; перетворення чуттєвого сприймання через свідомість на уявлення), розумове пізнання (переробка уявлень через виявлення істотних ознак предметів, узагальнення, абстрагування на поняття) та ідейне пізнання (формування певного переконання, світогляду, який впливає на творчу діяльність людини).

На нашу думку, найбільш оптимальним є тлумачення поняття «Освітній процес», зроблене педагогом В.Сухомлинським, у працях якого містяться майже всі положення, що сьогодні покладені в основу сучасної концепції особистісно-орієнтованого навчання.

Український філософ, письменник і педагог Г.С.Сковорода (XVII ст.) стверджував, що кожна дитина має свої природні задатки, від розкриття яких залежить розвиток розуму, що розвиток природних здібностей здійснюється у навчальному процесі. Тому, найважливішим завданням виховання й освіти Г.С.Сковорода вважав розвиток у дитини інтелекту, її природних нахилів і здібностей.

Видатні французькі педагоги XVIII ст. Ж.-Ж.Руссо, Д.Дідро, А.Гольбах та інші виступали за поєднання навчання з ремісничою працею, активізацію навчального процесу, опору на досвід та спостереження учнів, критикуючи зазубрювання.

Одним з найефективніших підходів до реформування сучасної освіти вважаємо особистісно-орієнтований підхід. Ідеї врахування в процесі навчання індивідуальних особливостей дитини зустрічаються ще у творах античних філософів – Демокрита, Платона, Аристотеля. Пізніше принцип природовідповідності дістав всебічне обґрунтування у працях великих філософів і педагогів XVII-XVIII ст. Я.А.Коменського, Д.Локка, Ж.-Ж.Руссо. К.Д.Ушинському належить теоретичне обґрунтування індивідуального підходу, а також ідея впровадження індивідуального підходу в умовах колективного навчання. За індивідуалізацію у навчанні виступала і український педагог, видатний діяч народної освіти Х.Д.Алчевська (друга половина XIX – початок XX ст.), яка вважала, що в процесі навчання необхідно враховувати різносторонні здібності. Інтенсивні підходи до індивідуалізації навчання на початку XX століття були пов'язані також з реформаторськими ідеями американського психолога і філософа Д.Дьюї, який запропонував нову модель навчання, орієнтовану на розвиток активної творчої особистості і побудовану із врахуванням інтересів та індивідуальних здібностей особистості. Педагогічні ідеї Д.Дьюї істотно вплинули на загальний характер навчально-виховної роботи шкіл США та деяких країн Західної Європи. З метою подолання недоліків класно-урочної форми навчання, прогресивні педагоги почали шукати нові форми організації навчального процесу.

Понад усе втілення даних ідей виявилось в розробленій американським педагогом Е.Паркхерст організації навчально-виховної роботи в школі, яка одержала назву «Дальтон-план». Ця система була

заснована на принципі індивідуального навчання. Учень одержував завдання від учителя, виконував його самостійно і здавав учителеві. Учнім надавалася свобода як у виборі навчальних програм, черговості вивчення різних навчальних предметів, так і у використанні свого робочого часу. Дальтон-план забезпечував пристосування темпу навчання до можливостей учнів, привчав їх до самостійності, розвивав ініціативу, спонукав до пошуку раціональних методів роботи. Реалізація цієї системи навчання вимагала зміни його форм – відмову від традиційної класно-урочної форми і переходу до індивідуальних форм навчання.

У 20-ті роки ХХ століття, в період радянських педагогічних експериментів, в українській школі робилися спроби модифікувати Дальтон-план: подолати його надмірну індивідуалістичність, зв'язати з колективною працею учнів. Внаслідок цих спроб, елементи Дальтон-плану були поєднані з елементами класно-лекційної форми навчання. З метою вироблення в учнів здібностей до колективної праці заняття здійснювались в бригадах. Ця форма організації навчання одержала назву лабораторно-бригадної і використовувала активні методи навчання, що відповідало потребам суспільства в період нової економічної політики. Але перероблений до невпізнання Дальтон-план з урахуванням тенденцій суспільно-політичного розвитку радянської країни мав суттєві недоліки, а саме: лабораторно-бригадна форма вносила розлад у навчання, знижувала рівень знань учнів, виробляла легковажне ставлення до науки. Тому активна розробка цього підходу у вітчизняній педагогіці змінилась різкою критикою і наказом ЦК ВКП(б) від 25 серпня 1932 року. Лабораторно-бригадну форму навчання було заборонено і школа повернулася до класно-урочної форми навчання.

У кінці 1950-х років у Мюнхені була видана праця відомого українського педагога і психолога Г.Ващенко «Проект системи освіти в самостійній Україні», в якій він стверджував, що систему української освіти потрібно будувати з орієнтацією на особистість дитини, на врахування її індивідуальних особливостей.

Із середини 1960-х років починається бурхливий розвиток прогресивних педагогічних ідей. У ці роки здійснюється великий крок вперед в дидактиці.

На початок третього тисячоліття, над проблемами особистісно-орієнтованого навчання працює багато психологів та педагогів. І.С.Якиманська виступає за науковий підхід до навчання як модельованого вчителем цілеспрямованого розвитку в учнів заданих якостей. Особистісно зорієнтоване навчання стає, за висловом І.С.Якиманської, прапором сучасної ЗЗСО.

Саме такий смисл у цю роботу вкладають Л.Виготський, В.Давидов, Д.Ельконін, В.Паламарчук. Важливо виробити в учнів здатність бачити кінцеву мету своєї діяльності, самостійно знаходити оптимальні шляхи її досягнення й ефективно впливати на результат. Розвиваючи ідеї В.Сухомлинського про самонавчання і саморозвиток особистості, І.Якиманська наголошує на тому, що у навчанні має актуалізуватися «суб'єктний досвід» учнів, що відповідає поняттю актуальних знань і передбачає систематичне поповнення цього досвіду.

С.І.Подмазін в 1990-1992 роках розробив технологію семестрово-блочно-залікової організації навчального процесу в школі. За цією системою нині працює багато шкіл Запорізької, Харківської, Херсонської, Київської, Дніпропетровської та інших областей. Основними елементами системи є: семестри, блокове викладання предметів, п'ятиденний робочий тиждень, спарені 35-хвилинні уроки, додаткові індивідуальні заняття, тематичні і підсумкові заліки. Ця технологія стала лауреатом конкурсу інноваційних технологій, проведених Інститутом системних досліджень МО України в 1994 році.

Висновки. Особистісно-орієнтоване навчання передбачає створення умов, за яких освітній процес стає для учня особистісно значущим. Будь-яка управлінська система складається з двох підсистем – тієї, яка управляє, і тієї, яка піддається управлінню та відчуває на собі вплив керуючої підсистеми.

Керуючу підсистему прийнято визначати як суб'єкт управління, а керовану – як його об'єкт. Отже, керуюча підсистема (суб'єкт) управляє керованою (об'єктом). Управління об'єктом здійснюється за допомогою керуючого впливу, який виходить від суб'єкта. Керуючий вплив є обов'язковим компонентом управління. Без нього не може бути ні управлінської системи, ні управління. У керуючому впливі суб'єкта на об'єкт закладена сутність управлінської діяльності, зміст взаємодії її компонентів (насамперед суб'єкта і об'єкта).

Управлінська система функціонує завдяки тому, що суб'єкт управління впливає на його об'єкт. Внаслідок цього об'єкт змінюється, набуває нових якостей та організаційних особливостей. Головною визначальною ознакою змін (набутих об'єктом нових якостей та організаційних особливостей) є те, що вони відповідають потребам, інтересам і бажанням суб'єкта.

Ефективність управління освітнім процесом буде вищою, якщо буде вищим рівень взаємовизначення керуючої та керованої підсистем, управлінська діяльність керівника ЗЗСО буде направлена на вивчення положень науки, що лежать в її основі.

Керівник ЗЗСО має досконало вивчити об'єкт управління (структуру освітньої системи і всі процеси, які в ній відбуваються) і взагалі бездоганно знати про нього все від «а» до «я». Але знати не як учитель, який має справу з окремими освітніми процесами, а як керівник, який бачить ці процеси з позиції системного цілого і спроможний прийняти управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948 р.
2. Декларація прав дитини від 20.11.1959 р.
3. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Постанова КМУ від 23.11.2011 р. №1392.
4. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою КМУ від 21.02.2018 р. №87.
5. Закон України „Про освіту” від 05.09.2017 р.
6. Закон України „Про загальну середню освіту”.
7. Конституція України від 28.06.1996 р..
8. Національна доктрина розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
9. Наказ МОНУ від 11.07.2017 р. №994 «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності».
10. Положення про експериментальний навчальний заклад. Затверджене наказом МОНУ №114 від 20.02.2002 р.
11. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основи менеджмента. – М.: Дело, 1992 – 702 с.
12. Управление качеством образования. /Под ред. Поташикова М. М., - М.: Педагогическое общество России. – 2006. – 448 с.

УДК: 378.016:658.8

Григорчук Тарас Васильович

Кандидат педагогічних наук, доцент

Київський національний університет культури і мистецтв

**ПОПЕРЕДНЄ ПРОЕКТУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ
ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ
СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ**

В статті розглядаються питання попередньої оцінки завдань щодо безпосереднього педагогічного проектування методичного комплексу навчальної дисципліни, розрахованого для умов дистанційного навчання менеджерів соціокультурної сфери. Виявлено, що проект вказаного навчально-методичного комплексу передбачає такі елементи його структури: модель навчальної дисципліни; модель того, хто навчається; модель того, хто навчає та модель управління навчальним процесом. Зазначено, що своєчасна розбудова та аналіз структурних елементів майбутнього навчально-методичного комплексу знижує рівень ризику створення недосконалого навчального продукту для дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання; педагогічне проектування; навчально-методичний комплекс дисципліни; структура проекту навчально-методичного комплексу для дистанційного навчання; компетентнісний підхід у навчанні.

Актуальність теми. Розробка навчально-методичних матеріалів сьогодні є неодмінною умовою професійної діяльності науково-педагогічного працівника вищої школи. Ця обставина зумовлена цілим рядом чинників, серед яких: відхід від домінування ідеології, що спричинювала повну відмову від реалізації творчої ініціативи науково-педагогічного працівника; вимоги щодо здійснення ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів (ВНЗ); швидкість суспільно-економічного розвитку; зміни технологій; звужена диференціація замовлень між конкретними типами фахівців; зміни вподобань і професійної спрямованості осіб, що навчаються та багато інших. Відповідно до вказаних чинників практично кожен викладач ВНЗ, принаймні один раз у кілька років, а найчастіше щорічно, змушений переглядати або й переробляти власні навчальні матеріали, основу яких становить навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД).

Очевидно, що у вітчизняній системі вищої освіти вже існують усталені підходи щодо формування НМКД для підготовки фахівців різних рівнів, оскільки практично всі вони мають підпорядковуватися вимогам директивних документів, на основі яких розробляються внутрішні положення щодо вимог до їх оформлення. Незначні відмінності можуть бути зумовлені лише специфікою ВНЗ, змістом окремої навчальної дисципліни або ж творчим потенціалом науково-педагогічного працівника. Все це сприяє забезпеченню певної впорядкованості структур документів, зрозумілості викладеного в них матеріалів і запобіганню різночитання певних положень.

Однак, сьогодні все частіше провідні навчальні заклади активно використовують системи представлення навчальних матеріалів з використанням сучасних технологічних рішень, зокрема – технологій дистанційного навчання, що вимагає новітніх підходів до формування навчально-методичних матеріалів. Тому, на нашу думку, проектуючи сучасний НМКД для дистанційного навчання (НМКДДН), переваги якого все частіше застосовуються закордонними та вітчизняними інституціями, вказаних вище елементів, придатних для традиційних навчально-методичних комплексів, може бути недостатньо.